

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра теоретико – правових та соціально - гуманітарних дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з освітньої, виховної
та міжнародної діяльності

проф.Т.М. Димань

“ ” 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА УКРАЇНИ»

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	08 Право
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	081 Право
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	Перший (бакалаврський)
ФАКУЛЬТЕТ	Права та лінгвістики

Біла Церква 2019

Робоча програма з навчальної дисципліни «Історія держави і права України»
для здобувачів вищої освіти факультету права та лінгвістики за
спеціальністю 081 «Право», бакалаврський рівень вищої освіти / Укладач
О.О.Росавіцький – Біла Церква: БНАУ, 2019. – 19 с.

Розробник: О.О.Росавіцький, старший викладач

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри теоретико – правових та
соціально – гуманітарних дисциплін.

(Протокол № 1 від 29 серпня 2019 р.)

Завідувач кафедри теоретико – правових та соціально – гуманітарних
дисциплін.

доцент

Л.М. Мельник

Схвалено методичною радою факультету права та лінгвістики
(Протокол № 1 від 29 серпня 2019 р.)

Голова методичної ради, доцент

В.Д.Борщовецька

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>08 ПРАВО</u> (шифр і назва)	базова	
	Напрямок підготовки <u>081 Право</u> (шифр і назва)		
Модулів – 2	Спеціальність: _____	Рік підготовки	
Змістових модулів – 4		1-й	1-й
		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2/2 самостійної роботи студента	Освітньо-кваліфікаційний рівень: _____ Бакалавр	Лекції	
		32 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		32 год.	8 год.
		Самостійна робота	
		56 год.	104 год.
		Індивідуальні завдання:	
		Вид контролю:	
		іспит	іспит

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Історія держави і права України» є:

Забезпечення підготовки висококваліфікованих фахівців у галузі права, які мають компетентності, необхідні для розуміння природи і функцій права,

змісту його основних правових інститутів, застосування права, а також меж правового регулювання різних суспільних відносин;

Формування знань про: основи поведінки індивідів і соціальних груп; творення права, його тлумачення та застосування; правові цінності принципи, а також природу і зміст правових інститутів в контексті історичного розвитку суспільства;

Формування знань про закономірності виникнення, змін та розвитку типів і форм держави і права, а також конкретно державних органів і правових інститутів народів, що населяли територію України, за допомогою всезагальних, загальнонаукових та спеціально-наукових методів (діалектичного, історичного, формально-логічного, порівняльно-правового тощо) пізнання зазначених суспільних явищ.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Обовязкова навчальна дисципліна «Історія держави і права України» є базовою для бакалаврів.

3.Очікувані результати навчання

Символ результатів навчання за спеціальністю «Право» відповідно до освітньо-професійної програми	Результати навчання з дисципліни
РН 2.	Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв’язання.
РН3.	Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з

	різних джерел.
PH13.	Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.
PH18.	Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.

4.Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.Предмет історія держави і права України. Стародавня держава і право на території України.

Тема 1. Предмет та метод науки «Історія держави і права України» та її місце в системі юридичних наук.

Тема 2. Перші державні утворення і право на території Північного Причорномор'я та Скіфська держава.

Змістовий модуль 2. Українські землі від Київської Русі до першої половини 17 ст.

Тема 3. Держава і право Київської Русі.

Тема 4.Держава і право Галицько-Волинського князівства.

Тема 5. Суспільно-політичний лад і право українських земель у складі Литви, Польщі і Речі Посполитої (кінець XIV – перша половина XVII ст.).

Змістовий модуль 3. Україна від народно-визвольної війни на чолі з Богданом Хмельницьким до відновлення Української державності на початку 20 ст.

Тема 6.Держава і право України у період народно-визвольної війни 1648-1654рр.

Тема 7. Держава і право України у період козацько-гетьманської доби (середина 17-кінець 18 ст.)

Тема 8.Держава і право України у складі Австро-Угорської імперії.

Тема 9. Держава і право України у складі Російської імперії у першій половині 19 ст.

Тема 10. Держава і право України у складі Російської імперії у другій половині 19 ст.

Змістовий модуль 4. Держава і право України в новітню добу

Тема 11. Держава і право у період відновлення Української державності (1917-1920 рр.)

Тема 12. Держава і право Західноукраїнської народної республіки (1918-1923 рр.)

Тема 13. Державний устрій та право УРСР довоєнний період та його зміни у період другої світової війни.

Тема 14. УРСР в другій половині 20 ст. Проголошення незалежності України.

3. Структура навчальної дисципліни

Організація навчання

Назви змістових модулів	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Предмет історія держави і права України. Стародавні держава і право на території України.												
Тема 1. Предмет та метод науки «Історія держави і права України» та її місце в системі юридичних наук.	7	2	2			3		1	1			7
Тема 2. Перші державні утворення і право на території Північного Причорномор'я та Скіфська	7	2	2			3		1				7
Разом - змістовий модуль 1	14	4	4			6		2	1			14

Змістовий модуль 2. Українські землі від Київської Русі до першої половини 17 ст.											
Тема 3. Держава і право Київської Русі	7	3	2			3		1			7
Тема 4. Держава і право Галицько-Волинського князівства	8	2	2			3					7
Тема 5. Суспільно-політичний лад і право українських земель у складі Литви, Польщі і Речі Посполитої (кінець XIV – перша половина XVII ст.).	8	2	2			3		1	1		7
Разом – змістовий модуль 2	47	6	6			9		2	1		21
Змістовий модуль 3. Україна від народно-визвольної війни на чолі з Богданом Хмельницьким до відновлення Української державності на початку 20 ст.											
Тема 6. Держава і право України у період народно-визвольної війни 1648-1654рр.	7	2	2			3					7
Тема 7. Держава і право України у період козацько-гетьманської доби (середина 17-кінець 18 ст.)	7	2	2			4		1	1		7
Тема 8. Держава і право України у складі Австро-Угорської імперії.		2	2			4					7
Тема 9. Держава і право України у складі Російської імперії у першій половині 19 ст.		2	2			4			1		7

Тема 10. Держава і право України у складі Російської імперії у другій половині 19 ст.		2	2			4		1				7
Разом – змістовий модуль 3		12	12			19		2	1			35
Змістовий модуль 4. Держава і право України в новітню добу												
Тема 11. Держава і право у період відновлення Української державності (1917-1920 рр.)	8	3	3			4		1	1			7
Тема 12. Держава і право Західноукраїнської народної республіки (1918-1923 рр.)	7	2	2			4			1			8
Тема 13. Державний устрій та право УРСР довоєнний період та його зміни у період другої світової війни.	8	3	3			4			1			8
Тема 14. УРСР в другій половині 20 ст. Проголошення незалежності України		3	3			4		1	1			8
Разом – змістовий модуль 4	92	11	11			16		2	1			31
Модуль 2												
Індивідуальна робота (Доповіді)	7						7					
Усього годин	120	32	32			56	120	8	8			104

5. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
-------	------------	-----------------

1.	Предмет та метод науки «Історія держави і права України» та її місце в системі юридичних наук.	2
2.	Перші державні утворення і право на території Північного Причорномор'я та Скіфська держава.	2
3.	Держава і право Київської Русі	4
4.	Держава і право Галицько-Волинського князівства	2
5.	Суспільно-політичний лад і право українських земель у складі Литви, Польщі і Речі Посполитої (кінець XIV – перша половина XVII ст.).	2
6.	Держава і право України у період народно-визвольної війни 1648-1654рр.	2
7.	Держава і право України у період козацько-гетьманської доби (середина 17-кінець 18 ст.)	2
8.	Держава і право України у складі Австро-Угорської імперії.	2
9.	Держава і право України у складі Російської імперії у першій половині 19 ст.	2
10.	Держава і право України у складі Російської імперії у другій половині 19 ст.	2
11.	Держава і право у період відновлення Української державності (1917-1920 рр.)	4
12.	Держава і право Західноукраїнської народної республіки (1918-1923 рр.)	2
13.	Державний устрій та право УРСР довоєнний період та його зміни у період другої світової війни.	2
14.	УРСР в другій половині 20 ст. Проголошення незалежності України	2

6. Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

14 година - підготовка до аудиторних занять;

14 година - підготовка до контрольних заходів;

21 година - підготовка питань, які не розглядаються під час аудиторних занять.

Завдання для самостійної роботи

№ п/п	Назва теми	
-------	------------	--

1.	Предмет та метод науки «Історія держави і права України» та її місце в системі юридичних наук.	4
2.	Перші державні утворення і право на території Північного Причорномор'я та Скіфська держава.	4
3.	Держава і право Київської Русі	4
4.	Держава і право Галицько-Волинського князівства	4
5.	Суспільно-політичний лад і право українських земель у складі Литви, Польщі і Речі Посполитої.	4
6.	Держава і право України у період народно-визвольної війни 1648-1654рр.	4
7.	Правовий статус України і форма її державно-правових зв'язків з Росією за Березневими статтями 1654 р.	4
8.	Ліквідація автономного устрою України.	4
9.	Характеристика джерел права Козацько-гетьманської держави.	4
10.	Характеристика джерел права України у складі Російської імперії у першій половині XIX ст.	4
11.	Загарбання західноукраїнських земель Австрійською монархією і Угорським королівством і австро-угорська колоніальна політика.	4
12.	Державний устрій УНР за Конституцією від 29 квітня 1918 р.	4
13.	Гетьманат П. Скоропадського. Центральна влада та управління Української держави.	4
14.	Судоустрій СРСР та УСРСР, позасудові репресивні органи на Україні та законодавство УРСР в довоєнний період.	4

Тема 1. Предмет та метод науки «Історія держави і права України» та її місце в системі юридичних наук.

1. Предмет і метод Історії держави і права України.
2. Періодизація Історії держави і права України.

Тема 2. Перші державні утворення і право на території Північного Причорномор'я та Скіфська держава.

1. Виникнення стародавніх держав. Трипільська культура.
2. Держава і право скіфів.
3. Держава і право античних міст-держав.
4. Держава і право Боспорського царства.
5. Держава і право стародавніх східних слов'ян. Політичний союз антів.

Тема 3. Держава і право Київської Русі

1. Утворення, розвиток і занепад Київської Русі.
2. Суспільний лад.
3. Державний устрій.
4. Характеристика права.

Тема 4. Держава і право Галицько-Волинського князівства

1. Утворення, розвиток і занепад Галицько-Волинського князівства.
2. Суспільний лад.
3. Державний устрій.
4. Характеристика права

Тема 5. Суспільно-політичний лад і право українських земель у складі Литви, Польщі і Речі Посполитої (кінець XIV – перша половина XVII ст.).

1. Приєднання українських земель до Великого князівства Литовського і Речі Посполитої.
2. Виникнення українського козацтва. Запорізька Січ.
3. Суспільний лад українських земель у складі Великого князівства Литовського і Речі Посполитої.
4. Державний устрій українських земель у складі Великого князівства Литовського і Речі Посполитої.
5. Характеристика права.

Тема 6. Держава і право України у період народно-визвольної війни 1648-1654рр.

1. Антикріпосницький і національно-визвольний характер народної війни.
2. Суспільний лад України у період народно-визвольної війни.
3. Державний устрій України періоду народно-визвольної війни.
4. Характеристика права України періоду народно-визвольної війни.
5. Вхід України до складу Росії та його політико-правові наслідки.

Тема 7. Держава і право України у період козацько-гетьманської доби (середина 17-кінець 18 ст.)

1. Перерозподіли території України між іноземними державами.
2. Суспільний лад Козацько-гетьманської держави.

3. Державний устрій Козацько-гетьманської держави.
4. Ліквідація автономного устрою України.
5. Характеристика права Козацько-гетьманської держави.

Тема 8. Держава і право України у складі Австро-Угорської імперії.

1. Загарблення західно - українських земель Австро - Угорщиною. Суспільний лад.
2. Державний устрій західноукраїнських земель у складі Австро-Угорської монархії.
3. Характеристика права.

Тема 9. Держава і право України у складі Російської імперії у першій половині 19 ст.

1. Криза феодально-кріпосницького ладу.
2. Суспільний лад.
3. Державний устрій.
4. Характеристика права.

Тема 10. Держава і право України у складі Російської імперії у другій половині 19 ст.

1. Скасування кріпосного права.
2. Суспільний лад.
3. Державний устрій.
4. Характеристика права.

Тема 11. Держава і право у період відновлення Української державності (1917-1920 рр.)

1. Лютнева революція 1917 р. у Росії. Розпад Російської імперії і встановлення влади Тимчасового уряду.
2. Утворення Української Центральної Ради. Державний устрій і право Української Народної Республіки.
3. Українська держава за гетьманування Павла Скоропадського.
4. Українська Народна Республіка за правління Директорії.

Тема 12. Держава і право Західноукраїнської народної республіки (1918-1923 рр.)

1. Розпад Австро-Угорщини і проголошення ЗУНР.
2. Державний устрій ЗУНР.
3. Законодавча діяльність ЗУНР. Злука УНР і ЗУНР.
4. Падіння ЗУНР.

Тема 13. Державний устрій та право УРСР довоєнний період та його зміни у період другої світової війни.

- 1.Входження Західної України і Північної Буковини до складу УРСР
- 2.Напад фашистської Німеччини на СРСР. Розчленування території України і характеристика окупаційного режиму.
- 3.Державний устрій УРСР у період німецько-радянської війни.
- 4.Входження Закарпаття до складу УРСР

Тема 14. УРСР в другій половині 20 ст. Проголошення незалежності України

- 1.Політичний режим у період “відлиги” М.Хрущова у другій половині 1950-х – першій половині 1960-х рр. Український дисидентський рух.
- 2.Політичний режим у період “застою” Л.Брежнєва у середині 1960-х – середині 1980-х рр. Державний устрій УРСР за Конституцією УРСР 1978 р.
- 3.Соціально-економічний і політичний стан УРСР у період перебудови 1986-1991 рр.
- 4.Політика гласності у період перебудови 1986-1991 рр.
- 5.Реформа державного апарату у період перебудови 1986-1991 рр.
- 6.Зміни у законодавстві у період перебудови.
- 7.Зміни у статусі УРСР як союзної республіки у період перебудови. Розпад СРСР і проголошення незалежності України.

7. Індивідуальні завдання

Завдання 1.

1. Визвольна війна українського народу в 1648-1654 рр.
2. Формування Української держави та її юридичне оформлення в ході визвольної війни 1648-1654

Завдання 2.

1. Лютнева революція 1917 р. і рух за національно-культурне відродження в Україні.
2. Утворення Центральної Ради.

Завдання 3.

- 1 Підсумки першого етапу розбудови Української держави.
- 2 Роль Центральної Ради в українській історії.

Завдання 4.

1. Виникнення і формування державності у східних слов'ян.
2. Виникнення держави Київська Русь.

Завдання 5.

1. Правове становище смердів і закупів за “Руською Правдою”.
2. Правове становище челяді й холопів.

Завдання 6.

1. Найвищі органи влади: великий князь, княжа рада, феодалні з'їзди.
Місцеві органи управління.
2. Суд, військо, церковна організація в Київській Русі.

Завдання 7.

1. Переяславська рада 1654 р.
2. Статті Б. Хмельницького.
3. Березневі статті 1654 р. та Московський договір.
4. Значення договору 1654 р.

Завдання 8.

1. Основні риси дореформеної прокуратури в Російській імперії. Причини її реформування.
2. Система органів прокурорського нагляду за судовою реформою 1864 р.
3. Регулювання діяльності прокуратури в судових статутах 1864 р.

8.Методи навчання

Організація навчання у вищій школі забезпечується засобами поєднання аудиторної і поза аудиторної форм навчання. До традиційних форм організації навчального процесу (видів навчальних занять) відносять:

- лекції;
- практичні заняття;
- самостійну аудиторну роботу студентів;
- самостійну поза аудиторну роботу студентів⁴

– консультації;

Також лекційні та практичні заняття побудовані викладачами за наступними методами навчання у Вищій Школі.

Пояснювально-ілюстративний метод. Студенти здобувають знання, слухаючи лекцію, з навчальної або методичної літератури, через екранний посібник у «готовому» вигляді. Сприймаючи й осмислюючи факти, оцінки, висновки, вони залишаються в межах репродуктивного (відтворювального) мислення. Такий метод якнайширше застосовують для передавання значного масиву інформації. Його можна використовувати для викладення й засвоєння фактів, підходів, оцінок, висновків.

Репродуктивний метод. Ідеться про застосування вивченого на основі зразка або правила. Діяльність тих, кого навчають, є алгоритмічною, тобто відповідає інструкціям, розпорядженням, правилам – в аналогічних до представленого зразка ситуаціях.

Метод проблемного викладення. Використовуючи будь-які джерела й засоби, викладач, перш ніж викладати матеріал, ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, а потім, розкриваючи систему доведень, порівнюючи погляди, різні підходи, показує спосіб розв'язання поставленого завдання. студенти стають ніби свідками і співучасниками наукового пошуку.

Частково-пошуковий, або евристичний метод. Його суть – в організації активного пошуку розв'язання висунутих викладачем (чи самостійно сформульованих) пізнавальних завдань або під керівництвом викладача, або на основі евристичних програм і вказівок. Процес мислення набуває продуктивного характеру, але його поетапно скеровує й контролює викладач або самі студенти на основі роботи із періодичною літературою та з навчальними посібниками. Такий метод, один з різновидів якого є

евристична бесіда, – перевірений спосіб активізації мислення, спонукання до пізнання.

Дослідницький метод. Після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань та короткого усного або письмового інструктажу ті, кого навчають, самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й виміри та виконують інші пошукові дії. Ініціатива, самостійність, творчий пошук, виявляються в дослідницькій діяльності найповніше.

Методи навчальної роботи безпосередньо переходять у методи, які імінують, а іноді й реалізують у науковий пошук.

9. Методи контролю

Для здійснення контролю за якістю знань та вмінь студентів при вивченні дисципліни «Історія держави і права України» використовуються:

- Контрольні роботи;
- Індивідуальні співбесіди;
- Колоквіуми
- Здачі модулів
- Іспит

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота										Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2						
T1	T2	T3		T4	T5	T6	T7	T8	T9	100

10	10	14		12	10	14	10	10	10	
----	----	----	--	----	----	----	----	----	----	--

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для іспиту
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
75 – 81	C		
64 – 74	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	Fx	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11.Методичне забезпечення

1.Історія держави і права України: Методичні рекомендації до вивчення дисципліни для студентів денної та заочної форм навчання (з елементами

кредитно-модульної технології організації навчального процесу) / Бурлака С.І.– Біла Церква, 2012. – 42 с.

2.Збірник завдань для самостійної роботи студентів з навчальної дисципліни «Історія держави і права України».Для студентів денної і заочної форми навчання за кредитно-модульною системою організації навчального процесу. / Росавіцький О.О.-Біла церква 2015.-48с.

3. Хрестоматія з історії держави і права України: У 2-х т.: Навч. посіб. Для студ. юрид. спец. вищ. закл. освіти / За ред. В.Д. Гончаренка. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – К.: Видавничий Дім “Ін Юре”. – 2000

12. Рекомендована література

1. А.В.Грубієнко Історія держави і права України: підручник / Навчальна книга Богдан, 2017. – 656 с.
2. Єрмолаєв В.М. Віче в Київській Русі – важлива складова державного механізму // Право України. – 2003. – № 3. –С. 136-141.
3. Котляр Н.Ф. Древняя Русь и Киев в летописных преданиях и легендах. – К.: Наук. думка, 2006.
4. Огієнко І.І. Українська держава: Нариси з історії Української православної церкви. У 2 т. – К.: Україна, 2003.
5. І. Тетарчук, Т.Даків Історія держави і права України : навч. Посібник/ Центр навчальної літератури, 2018. – 214 с.
6. І.Й.Бойко, Б.Й.Тищик Історія держави і права України: підручник/ Ін юре, 2015-808 с..
7. В.І.Орленко. Історія держави і права України: посібник / В.І.Орленко – -8-ме вид., доп. – К. : InPleno, 2018. – 164с.
8. Г.І.Трофанчук Історія держави і права України: навчальний посібник/ Юрінком-Інтер, 2019-568с.

12. Електронні книги:

1.Голубець Микола. Велика Історія України. Електронний ресурс:
<http://javalibre.com.ua/java-book/book/2924536>

2.Боргардт Олександр. Аналітична історія України. Електронний ресурс:
http://royallib.com/book/borgardt_oleksandr/analtichna_storya_ukrani.html

3.Терещенко Ю., Срібняк І.- Історія України. Електронний ресурс:
<http://ukrlib.lviv.ua/skachaty-tereschenko-yu-sribnyak-i-istoriya-u/>

4.Бойко О.Д. Історія України, Посібник. Електронний ресурс:
https://new.vk.com/doc12792740_151160675?hash=f13d626e6412bbb2f5&dl=28aabb49a7217e1962

Інформаційні ресурси

1. <http://www.nbuv.ua> - Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського
2. <http://www.rada.gov.ua>- сайт Верховної Ради України.
3. <http://www.kmu.gov.ua> - сайт Кабінету Міністрів України
4. <http://www.meta.ua>
5. <http://www.google.com.ua>